

Brijder^{PG}

Specialist in verslavingszorg

Projectplan Vroegsignalering Alcoholproblematiek 18+ regio Zaanstreek - Waterland 2024

In samenwerking met

Inleiding

Vroegsignalering Alcoholproblematiek 18+ is in de regio Zaanstreek - Waterland, maar eigenlijk in heel Nederland, de afgelopen jaren een onderbelicht thema geweest.

In de lokale GALA-plannen van de gemeenten Landsmeer, Edam-Volendam, Oostzaan-Wormerland, Waterland en Purmerend is gekozen om bewustwording over te vaak en te veel alcohol drinken breder te trekken naar inwoners boven de 23 jaar en professionals binnen de zorg- en welzijnketen. De gemeenten hebben de gelden die hiervoor zijn gelabeld voor 2024 samengevoegd waardoor Brijder en GGD in de regio een eenduidige werkwijze kunnen neerzetten die ook ten goede zal komen aan inwoners.

De activiteiten in dit projectplan zullen voortbouwen op de eerste ervaringen die in 2023 door Brijder en het RIVM zijn gedaan binnen het project Impuls Vroegsignalering Alcoholproblematiek 18+. De gemeenten Landsmeer en Waterland zijn daarin met Brijder de samenwerking aangegaan. Voor meer informatie verwijzen wij naar de **samenvatting** van dit project: "lessen uit 4 regio's voor vroegsignalering alcoholproblematiek."

In dit projectplan staat een overzicht van de activiteiten die Brijder en GGD in 2024 samen met de gemeenten zullen opzetten en uitvoeren. Kennis van de lokale sociale kaart en goede contacten met de samenwerkingsverbanden is daarbij noodzakelijk. De beleidsmedewerkers binnen het Sociaal Domein spelen daarin een belangrijke rol evenals een nauwe samenwerking met de afdeling communicatie van de gemeenten.

In samenspraak met de gemeenten in regio Waterland en GGD is besloten dat Brijder de penvoerder is voor dit project. Een preventiedeskundige van Brijder en adviseur Publieke gezondheid van de GGD voeren dit project samen uit. Er moeten afspraken gemaakt worden tussen Brijder, GGD en de gemeenten over de verdeling van de lokale budgetten. Tussentijds zullen Brijder en GGD een terugkoppeling geven aan de gemeenten over de uitvoering en behaalde resultaten.

Met vriendelijke groet,

Cynthia Kempe, manager Brijder Jeugd Noord-Holland
Ester Teunen, coördinerend preventiedeskundige Brijder Jeugd Preventie

Achtergrond en uit te voeren activiteiten

Vanuit het landelijke Samenwerkingsverband Vroegsignalering Alcohol (www.herkenalcoholproblematiek.nl) is bekend dat de eerstelijns zorgprofessionals een belangrijke rol kunnen vervullen in het vroegtijdig signaleren van alcoholproblematiek bij volwassenen. Door beginnende alcoholproblemen te signaleren kan een verslaving met daaruit voortvloeiende ernstige gezondheidsproblematiek in de kiem gesmoord worden, waardoor er veel gezondheidswinst behaald kan worden.

De eerstelijnszorg is zorg waar iedereen zonder verwijzing terecht kan. De huisarts speelt een belangrijk rol in het herkennen, bespreekbaar maken en behandelen van alcoholproblematiek. Brijder weet echter uit ervaring dat huisartsen aangeven veel thema's te moeten bespreken met hun patiënt en dat ze door tijdgebrek soms niet toekomen aan het echt doorvragen bij problematiek.

Verder kunnen ook praktijkondersteuners bij de huisarts, wijkteammedewerkers, ouderenwerkers, maatschappelijk werkers, diëtisten, fysiotherapeuten, apothekers en andere professionals uit de zorg en welzijn alcoholproblematiek tijdig signaleren en bespreekbaar maken. Daarbij zijn zij dan ook een belangrijke samenwerkingspartner binnen dit project. Bij deze laatste grote groep speelt behalve tijd ook dat er sprake kan zijn van handelingsonbekwaamheid en - verlegenheid.

Praktijkhandleiding Alcohol

Binnen het landelijke Samenwerkingsverband Vroegsignalering Alcohol is een praktijkhandleiding alcohol in ontwikkeling die in de zomer van 2024 zal worden gepubliceerd. Deze praktijkhandleiding is bestemd voor alle professionals in de zorg- en welzijnketen en biedt tools die kunnen helpen bij het tijdig signaleren en erkennen van alcoholproblematiek, zoals websites, vragenlijsten, screeningsinstrumenten en gesprekskaarten.

Binnen het project maken we de professionals en vrijwilligers in de eerder benoemde keten bewust van het bestaan van de praktijkhandleiding en geven we hen tips hoe hiermee te werken.

Daaraan voorafgaand zullen wij per gemeente een inventarisatie maken samen met de beleidsmedewerkers Sociaal Domein over de huidige samenwerkingsverbanden en lokalen netwerken die relevant zijn voor dit thema. Partners op wie we ons willen richten en met wie we willen samenwerken zijn onder andere huisartsen, POH-GGZ-medewerkers en zorg- en welzijnsorganisaties, zoals thuiszorg, wijkteammedewerkers, fysiotherapie en mondzorg.

Om de deskundigheid van professionals te vergroten om alcoholproblematiek tijdig te signaleren en de handelingsperspectieven te vergroten, organiseren we eenmalig een regionaal webinar of bijeenkomst (geaccrediteerd).

Vanuit het GALA zijn er ketensamenwerkingen opgezet in de regio. Vanuit het project Alcohol & Vroegsignalering willen wij actief aansluiten bij de ketenaanpak valpreventie en de GLI volwassenen. Wij zullen daarnaast onderzoeken of wij ook aansluiting kunnen vinden bij Kansrijke start en Welzijn op Recept.

Alcohol en Ouderen (Ketenaanpak Valpreventie)

Uit landelijke studies blijkt dat een meerderheid van de ouderen in Nederland alcohol drinkt (80%). Vanuit preventief oogpunt is het bereiken van deze doelgroep een belangrijke stap om gezondheidsschade te voorkomen. Vanuit de lokale Gezond en Actief Leven Akkoorden werd het voor Brijder en GGD duidelijk dat er raakvlakken zijn tussen de activiteiten die voor ouderen worden georganiseerd binnen gemeenten t.a.v. valpreventie en het thema Vroegsignalering Alcoholproblematiek 18+.

In samenwerking met sportondersteuners zoals Team Sportservice en Spurd, sluiten wij zoveel als mogelijk aan bij de activiteiten als valpreventietrainingen, gezondheidsmarkten, cognitieve fitness en doortrappen.

Alcohol en GLI

De GLI-interventie kan een ingang zijn om mensen met (problematisch) alcoholgebruik te bereiken op een moment dat ze openstaan voor het veranderen van hun leefstijl. Door alcoholgebruik (beter) in te bedden tussen andere 'leefstijldoelen' kan het verminderen of stoppen van alcoholgebruik een haalbaar doel zijn voor een groep mensen die doorgaans niet wordt bereikt. Daarnaast kunnen uitvoerders van GLI-programma's alcoholgebruik bij mensen signaleren, bespreekbaar maken en hen doorverwijzen naar bewezen effectieve kortdurende (online) interventies om te voorkomen dat alcoholgebruik leidt tot grotere problematiek. (zie voor meer informatie het rapport Alcohol en overgewicht [Alcohol en overgewicht - Trimbos-instituut](#))

Wij zullen in contact gaan met de GLI aanbieders in de regio en het thema alcohol met hen bespreken en vervolgens werkafspraken maken over de samenwerking. Denk hierbij aan het feit dat een preventiedeskundige van Brijder aansluit bij een themabijeenkomst voor deelnemers en in gesprek gaat over alcohol & overgewicht.

IkPas en inwoners

Gedurende het project is er voor de inwoners in de regio aandacht voor het thema alcohol. Wij sluiten aan bij de wervingsactiviteiten die rondom de IkPas campagne door de GGD Zaanstreek-Waterland worden opgepakt. Daarnaast sluiten wij vanuit dit project aan bij de landelijke IkPas organisatie aangezien zij de regio's kunnen ondersteunen.

Begroting

Vanuit de gemeenten is een bedrag van € 76.522 beschikbaar.

Dit opgebouwd uit onderstaande verdeling:

Edam-Volendam	€ 15.722,00
Landsmeer	€ 3.967,00
Oostzaan	€ 3.776,00
Purmerend	€ 40.382,00
Waterland	€ 6.043,00
Wormerland	€ 6.632,00
Totaal	€ 76.522,00

Bijlage inzet

Een preventiedeskundige van Brijder en een adviseur Publieke Gezondheid van de GGD voeren dit project samen uit. De verdeling in uit te voeren activiteiten wordt hieronder beschreven. De collega's van Brijder en GGD zullen regelmatig overleg hebben over de planning en voortgang.

Activiteiten

- ❖ Startgesprek beleidsmedewerkers: agenderen, organiseren, plannen, uitvoeren en uitwerken van de diverse overleggen. Betreft 5 x startgesprek (uitgaande van 1 gesprek voor de SED gemeente) waarin de lokale situatie, wensen, mogelijkheden, belangrijke organisaties/lokale samenwerkingsverbanden, contactpersonen en voorwaarden worden besproken
- ❖ Contact leggen, agenderen van het thema alcohol en samenwerking bespreken met lokale organisaties, samenwerkingsverbanden, huisartsenorganisaties, POH-GGZ aanbieders, regionale samenwerkingspartners gebruik makend van de **factsheet**: '7 redenen om in gesprek te gaan over alcohol'
- ❖ Implementeren van de Praktijkhandleiding Alcohol bij lokale organisaties en samenwerkingsverbanden
- ❖ Organiseren van een webinar of bijeenkomst "In gesprek over alcohol" gebruikmakend van de Praktijkhandleiding Alcohol
- ❖ IkPas campagne onder de aandacht brengen van inwoners en professionals in samenwerking met de landelijke IkPas organisatie

Alcohol en ouderen

- ❖ Plannen, organiseren en aansluiten bij/uitvoeren van preventie activiteiten bij bestaande lokale initiatieven rondom alcoholpreventie en volwassenen/ouderen. Denk aan aanwezigheid op gezondheidsmarkten, groepen cognitieve fitness, doortrappen en valpreventietrainingen
 - Afstemming met sportondersteuners zoals Team Sportservice
 - Cognitieve fitness: aansluiten na een bijeenkomst en in gesprek met deelnemers over alcohol en/of informatiemateriaal over alcohol meenemen in de vooraf gemaakte informatie tasjes voor de deelnemers
 - Gezondheidsmarkt: een alcoholtest afnemen of met een stand op de markt het gesprek aangaan met de bezoekers over alcohol en de risico's.
 - Valpreventie cursus In Balans: aansluiten bij een theoriebijeenkomst met als thema alcohol en vallen.
 - Informatiebijeenkomsten valpreventie: aansluiten en het gesprek aangaan met de deelnemers.
 - Doortrappen/ wandelen enz.: aansluiten bij deze groepen en in gesprek gaan met de deelnemers over alcohol.

Alcohol en GLI

- ❖ Contact leggen en samenwerking bespreken met de lokale en regionale GLI aanbieders en/of aansluiten bij de ketenaanpak GLI volwassenen.
 - GLI programma: aansluiten bij een themabijeenkomst voor deelnemers en met de deelnemers in gesprek gaan over alcohol
 - Informatiemateriaal over alcohol verzorgen voor de GLI aanbieders die zij kunnen delen met de deelnemers.